

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЗАПОРІЗЬКА ПОЛІТЕХНІКА»

Кафедра «Міжнародні економічні відносини»

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ ПІДПРИЄМСТВА:
ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНІ ОПЕРАЦІЇ І КОНТРАКТИ»

Освітня програма: «Міжнародний бізнес»

Спеціальність: 292 «Міжнародні економічні відносини»

Галузь знань: 29 «Міжнародні відносини»

Затверджено на засіданні кафедри
Міжнародні економічні відносини
Протокол № 1 від 27 серпня 2020 р.

м.Запоріжжя 2020

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	«Зовнішньоекономічна діяльність підприємства: зовнішньоекономічні операції і контракти» - обов'язкова
Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський) рівень
Викладач	к.е.н., доц. Максименко Ірина Яківна
Контактна інформація викладача	(061)769-82-53 max.irina.y@gmail.com
Час і місце проведення навчальної дисципліни	Згідно з розкладом (предметна аудиторія кафедри)
Обсяг дисципліни	120 год., 4 кредити, лекції – 30 год, семінарські заняття – 14 год., самостійна робота – 76 год. Вид контролю: іспит
Консультації	2 години 1 раз на тиждень згідно з графіком консультацій
2. Пререквізити і постреквізити навчальної дисципліни	
Пререквізити: Для формування у здобувачів вищої освіти теоретичних знань та вироблення практичних навичок щодо форм функціонування підприємств у сучасних бізнес-умовах їм необхідно опрацювати такі дисципліни як «Міжнародна торгівля», «Основи ЗЕД» Постреквізити: Отримані знання в подальшому стануть теоретичною основою при вивченні таких дисциплін, як «Облік та аналіз ЗЕД», «Міжнародна економічна торгівля», «Міжнародний офшорний бізнес».	
3. Характеристика навчальної дисципліни	
Вивчення дисципліни «Зовнішньоекономічна діяльність підприємства: зовнішньоекономічні операції і контракти» буде сприяти засвоєнню системи знань, а також володінню первісними навичками наукової та практичної роботи у галузі зовнішньоекономічної діяльності. Зовнішньоекономічна діяльність, в сучасних економічних та політичних умовах, є головним стабілізуючим чинником розвитку вітчизняної економіки. Особливого значення вона набуває в період активізації інтеграційних процесів України у міжнародне співтовариство, яке характеризується динамічністю чинників зовнішнього середовища та високим рівнем невизначеності для українських підприємств. Усе це вимагає від керівництва вміння приймати ефективні, обґрунтовані управлінські рішення на макрорівні, адаптувати діяльність підприємства до потреб зовнішнього ринку для досягнення максимізації прибутку. Досягнути запланованих заходів можливо за умови високоякісної підготовки майбутніх фахівців у галузі зовнішньоекономічної діяльності, здійснення якої вимагає від керівників підприємств теоретичних знань та практичних навичок у сучасній господарській діяльності підприємства як на ринку України так і за його межами. Загальні компетентності: ЗК3. Здатність вчитися та бути сучасно навченим ЗК5. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово ЗК8. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу ЗК10. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності) ЗК12. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності Спеціальні (фахові компетентності): СК 3. Здатність виявляти особливості функціонування середовища міжнародного бізнесу СК 5. Здатність здійснювати комплексний аналіз та моніторинг кон'юнктури світових ринків, оцінювати зміни міжнародного бізнес-середовища та вміти адаптуватися до них	

СК 6. Здатність аналізувати міжнародні ринки товарів і послуг, інструменти та принципи регулювання міжнародної торгівлі

СК 7. Здатність аналізувати теорії та механізми реалізації міжнародних валютно-фінансових і кредитних відносин

СК 8. Здатність визначати функціональні особливості, характер, рівень та ступінь взаємозв'язків між суб'єктами міжнародних економічних відносин та міжнародного бізнесу різного рівня та налагоджувати комунікації між ними

СК 12. Здатність використовувати нормативно-розпорядчі документи та довідкові матеріали при здійсненні професійної діяльності у сфері міжнародних економічних відносин в цілому та міжнародного бізнесу зокрема

СК 15. Здатність застосувати методи, правила і принципи функціонування міжнародних економічних відносин для розвитку зовнішньоекономічної діяльності України

СК 16. Здатність постійно підвищувати теоретичний рівень знань, генерувати й ефективно використовувати їх в практичній діяльності

Очікувані програмні результати навчання:

РН1. Відповідально ставитися до професійного самовдосконалення, усвідомлюючи необхідність навчання впродовж усього життя, проявляти толерантність та готовність до інноваційних змін.

РН4. Систематизувати й упорядковувати отриману інформацію щодо процесів і явищ у світовому господарстві; оцінювати та пояснювати вплив ендегенних і екзогенних факторів на них; формулювати висновки і розробляти рекомендації з урахуванням особливостей національного і міжнародного середовища

РН7. Застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати

РН9. Розуміти і вміти застосовувати, відповідно до інших вимог освітньої програми, сучасні теорії та методи розв'язання спеціалізованих складних задач і практичних проблем у сфері міжнародної торгівлі товарами та послугами, міжнародного руху капіталу, міжнародних валютно - фінансових та кредитних відносин, мобільності людських ресурсів, міжнародного трансферу технологій

РН10. Ідентифікувати та виокремлювати особливості функціонування суб'єктів міжнародних відносин та моделей їх економічного розвитку, суб'єктів міжнародного бізнесу та стратегії їх поведінки.

РН14. Розуміти і застосовувати теорії, принципи, засоби й інструменти реалізації міжнародних валютно - фінансових та кредитних відносин

РН15. Визначати функціональні особливості, характер, рівень та ступінь взаємозв'язків між суб'єктами міжнародних економічних відносин різного рівня та налагоджувати комунікації між ними

РН19. Розуміти та застосовувати чинне законодавство, міжнародні нормативні документи і угоди, довідкові матеріали, чинні стандарти і технічні умови тощо у сфері міжнародних економічних відносин

РН22 Застосовувати відповідні методи, правила і принципи функціонування міжнародних економічних відносин для розвитку зовнішньоекономічної діяльності України

РН23. Усвідомлювати необхідність навчання впродовж життя з метою підтримки професійної компетентності на високому рівні

4. Мета вивчення навчальної дисципліни

надання здобувачам вищої освіти системних знань з об'єктивних закономірностей, умов, процесів і специфічних особливостей зовнішньоекономічної діяльності підприємства, особливостей проведення комерційних операцій на зовнішніх ринках та принципів укладання зовнішньоекономічних контрактів, а також формування навичок їх практичного використання

5. Завдання вивчення дисципліни

підготовка здобувачів вищої освіти до розв'язання конкретних завдань та прийняття управлінських рішень у галузі зовнішньоекономічної діяльності підприємства в умовах ринкової моделі господарювання, зокрема: розуміння сутності зовнішньоекономічної діяльності підприємства, цілей, мотивів і передумов її виникнення, правового та економічного середовища розвитку; вивчення видів та форм ЗЕД підприємства; усвідомлення економічної природи комерційних операцій на зовнішніх ринках; вивчення принципів укладання та виконання зовнішньоекономічних угод

6. Зміст навчальної дисципліни

Лекції покликані формувати у здобувачів вищої освіти основу знань, а також визначати напрямок, основний зміст і характер семінарських занять та самостійної роботи з навчальної дисципліни «Зовнішньоекономічна діяльність підприємства: зовнішньоекономічні операції і контракти». В процесі читання лекцій послідовно і концептуально викладається певна проблема, яка є відповідним елементом навчального курсу. Навчальна дисципліна «Зовнішньоекономічна діяльність підприємства: зовнішньоекономічні операції і контракти» викладається за кредитно-модульною системою організації навчального процесу. Тематика дисципліни розрахована на 2 змістовних модулів, які містять 15 тем.

Змістовий модуль 1. Зовнішньоекономічні операції і контракти: сутність, регулювання та види

Тема 1 Теоретичні аспекти організації зовнішньоекономічних угод

Поняття та види зовнішньоекономічних операцій. Мотивація та етапи виходу підприємства на зовнішні ринки.

Тема 2 Економіко-правове забезпечення зовнішньоекономічних угод

Об'єкт та суб'єкти зовнішньоекономічних операцій. Джерела правового регулювання зовнішньоекономічних операцій: міжнародні та національні норми.

Тема 3. Механізм здійснення зовнішньоторговельних угод, пов'язаних з рухом товарів

Організація і техніка здійснення експортних та реекспортних операцій. Основні принципи та методи укладання і виконання імпорتنих та реімпорتنих угод. Поняття, види та порядок укладання зовнішньоторговельних контрактів. Зміст і структура зовнішньоторговельного контракту купівлі-продажу товарів. Основні умови контрактів на купівлю-продаж сировини і продовольства. Особливості зовнішньоторговельних угод на ринку машино-технічної продукції. Характерні особливості угод купівлі-продажу споживчих товарів. Особливості угод з експорту та імпорту послуг.

Тема 4. Механізм здійснення зовнішньоекономічних операцій, пов'язаних з наданням виробничих послуг та виконанням робіт

Сутність, види та техніка здійснення лізингових операцій. Загальні положення, структура та зміст договору лізингу. Особливості та техніка здійснення підрядних операцій. Особливості та зміст договору підряду на будівельні послуги. Сутність та види ліцензій. Поняття, предмет та структура ліцензійного договору.

Тема 5. Механізм здійснення угод компенсаційної торгівлі на зовнішньому ринку

Причини стимулювання розвитку та сутність компенсаційної торгівлі. Види міжнародних компенсаційних операцій. Особливості зовнішньоекономічних контрактів у сфері компенсаційної торгівлі.

Тема 6. Організація торговельно-посередницьких угод на зовнішньому ринку

Доцільність використання посередників та види посередницької діяльності. Обсяг прав та

вибір посередників на ринках. Правова база зовнішньоторговельної посередницької діяльності. Використання торговельно-посередницьких угод у зовнішньо-економічій діяльності.

Змістовий модуль 2. Форми фінансування за зовнішньоекономічними операціями і контрактами

Тема 7. Валютно-фінансові умови зовнішньоторговельних угод

Поняття і чинники валютно-фінансових умов контракту та валютні умови угоди. Фінансові умови зовнішньоторговельних контрактів. Засоби платежу при виконанні валютно-фінансових умов контракту. Заходи проти необґрунтованої затримки платежу та неплатежу.

Тема 8 Форми розрахунків в зовнішньоекономічній діяльності

Сутність та класифікація форм розрахунків в зовнішньоекономічній діяльності. Акредитивна форма розрахунків. Форми міжнародних розрахунків. Особливості здійснення валютних операцій у зовнішньоекономічній діяльності

Тема 9. Кредитування зовнішньоекономічної діяльності

Необхідність кредитування зовнішньоекономічної діяльності, його суть і види. Комерційний міжнародний кредит. Банківське кредитування зовнішньоекономічної діяльності. Альтернативні форми фінансування

Тема 10. Факторинг як форма фінансування зовнішньоекономічної діяльності

Сутність та загальна характеристика факторингу, як форми фінансування зовнішньоекономічної діяльності. Факторингові операції та їх класифікація. Ризики факторингових операцій у сфері зовнішньоекономічної діяльності.

Тема 11. Форфейтинг як форма фінансування експорту

Суть види і функції міжнародного форфейтингу. Механізм здійснення форфейтинових операцій. Види ризиків при операції форфейтингу. Особливості міжнародного форфейтингу в Україні.

Змістовий модуль 3. Організація проведення зовнішньоекономічної діяльності та аналіз її ефективності

Тема 12. Страхування зовнішньоекономічної діяльності

Сутність та основні види страхування зовнішньоекономічній діяльності. Специфіка страхування вантажів при експортно-імпортних операціях. Ризики у зовнішньоекономічній діяльності їх страхування та перестрахування. Страхові порушення у сфері зовнішньоекономічної діяльності та напрями їх протидії.

Тема 13. Оподаткування суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності

Роль непрямого оподаткування в регулюванні зовнішньоекономічної діяльності. Особливості оподаткування зовнішньоекономічної діяльності податком на додану вартість в Україні. Особливості оподаткування експортно-імпортних операцій акцизним податком в Україні. Мито як регулятор зовнішньоторговельних операцій в Україні.

Тема 14 Організація і технології міжнародних транспортних перевезень

Транспортне забезпечення ЗЕД та перспективи розвитку транспортної логістики. Організація міжнародних перевезень основними видами транспорту. Завдання транспортної служби підприємства та логістичний моніторинг у зовнішньоекономічній

діяльності. Алгоритм доставки вантажу у ЗЕД підприємства.

Тема 15 Економічна ефективність зовнішньоекономічної діяльності

Сутність та розрахунок економічної ефективності зовнішньоекономічної діяльності країни. Характеристика показників ефективності зовнішньоекономічної діяльності підприємства. Визначення ефективності експортних угод під час виходу підприємства на зовнішній ринок. Аналіз ефективності здійснення операцій із ввезення та реалізації товарів іноземного виробництва на митні території країни.

7. План вивчення навчальної дисципліни

№ тижня	Назва теми	Форми організації навчання	К-сть год.
1.	Тема 1 Теоретичні аспекти організації зовнішньоекономічних угод	Лекція, семінар	3
2.	Тема 2 Економіко-правове забезпечення зовнішньоекономічних угод	Лекція, семінар	3
3.	Тема 3. Механізм здійснення зовнішньоторговельних угод, пов'язаних з рухом товарів	Лекція, семінар	3
4.	Тема 4. Механізм здійснення зовнішньоекономічних операцій, пов'язаних з наданням виробничих послуг та виконанням робіт	Лекція, семінар	3
5.	Тема 5. Механізм здійснення угод компенсаційної торгівлі на зовнішньому ринку	Лекція, семінар	3
6.	Тема 6. Організація торговельно-посередницьких угод на зовнішньому ринку	Лекція, семінар	3
7.	Тема 7. Валютно-фінансові умови зовнішньоторговельних угод	Лекція, семінар	3
8.	Тема 8 Форми розрахунків в зовнішньоекономічній діяльності	Лекція, семінар	3
9.	Тема 9. Кредитування зовнішньоекономічної діяльності	Лекція, семінар	3
10.	Тема 10. Факторинг як форма фінансування зовнішньоекономічної діяльності	Лекція, семінар	3
11.	Тема 11. Форфейтинг як форма фінансування експорту	Лекція, семінар	3
12.	Тема 12. Страхування зовнішньоекономічної діяльності	Лекція, семінар	3
13.	Тема 13. Оподаткування суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності	Лекція, семінар	3
14.	Тема 14 Організація і технології міжнародних транспортних перевезень	Лекція, семінар	3
15	Тема 15 Економічна ефективність зовнішньоекономічної діяльності	Лекція	2

8. Самостійна робота

Самостійна робота здобувачів Вищої освіти є основним засобом оволодіння навчальним матеріалом у час, вільний від обов'язкових навчальних занять. Мета самостійної роботи є набуття додаткових знань, перевірка отриманих знань на практиці, вироблення фахових та дослідницьких вмінь та навичок.

Проблемні питання здобувачі мають змогу обговорити з викладачем під час обов'язкових консультації 1 раз на тиждень, або в інші часи за домовленістю з викладачем. Також доступні відеозустрічі в системі Zoom, аудіоспілкування або повідомлення у сервісах Viber, Telegram (за графіком консультацій викладача)

9. Система та критерії оцінювання курсу

Підсумкова кількість балів виставляється як сума балів за усіма поточними формами контролю та підсумковим контролем, передбаченими робочою програмою навчальної дисципліни. Методи контролю: поточний контроль (контроль відвідування занять студентом, усне опитування, індивідуальне опитування, доповіді); рубіжний контроль (тестування за темами модуля 1, модуля 2); підсумковий контроль (екзамен – форма підсумкового контролю, яка полягає в оцінці засвоєння студентом навчального матеріалу з дисципліни та на підставі результатів виконання ним певних видів робіт на семінарських заняттях, а також завдань до екзамену). Сумарний результат містить 100 балів.

Поточне тестування														Підсумковий тест (екзамен)	Сума
Модуль 1						Модуль 2									
Змістовний модуль 1						Змістовний модуль 2						Змістовний модуль 3		30	100
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11	T12	T13	T14		
5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5		

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
85-89	B	добре	
75-84	C		
70-74	D	задовільно	
60-69	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
1-34	F	незадовільно з обов’язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов’язковим повторним вивченням дисципліни

Контроль знань здобувачів вищої освіти *заочного відділення* здійснюється шляхом виконання та подальшого захисту контрольної роботи у вигляді відповідей на питання, що стосуються змісту роботи. Перелік питань до контрольної роботи можна знайти в системі дистанційного навчання НУ «Запорізька політехніка»: <https://moodle.zp.edu.ua> та у методичних вказівках до виконання контрольної роботи з дисципліни «Зовнішньоекономічна діяльність підприємства: зовнішньоекономічні операції та контракти»

10. Політика курсу

Політика курсу базується на Положенні про систему забезпечення НУ «Запорізька політехніка» якості освітньої діяльності та якості вищої освіти (системи внутрішнього забезпечення якості). Режим доступу:

http://www.zntu.edu.ua/uploads/dept_nm/Polozhennia_pro_zabezpechennia_yakosti.pdf

Політика щодо дедлайнів та перескладання: Здобувач вищої освіти зобов'язаний дотримуватись крайніх термінів (дата для аудиторних видів робіт або час в системі дистанційного навчання Moodle), до яких має бути виконано певне завдання. Перескладання модулів (рубіжний контроль) відбувається тільки при наявності поважної причини пропуску із обов'язковим дозволом деканату.

Політика щодо академічної доброчесності: Дотримання академічної доброчесності здобувачами вищої освіти передбачає: самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю, досягнення результатів навчання (для осіб з

особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей); посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей; дотримання норм законодавства про авторське право та суміжні права; надання достовірної інформації про результати власної (наукової, творчої) діяльності, використанні методики досліджень і джерела інформації; використання достовірної інформації з офіційних джерел при виконанні проектних завдань. Списування під час рубіжного контролю та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів).

Політика щодо відвідування: Відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання, не дозволяються пропуски занять та запізнення з неповажних причин. Здобувачі освіти повинні приймати активну участь під час проведення занять, виконувати необхідний мінімум навчальної роботи, що є допуском до підсумкового контролю. Обов'язкове вимкнення мобільних девайсів під час відвідування занять в аудиторії.

В умовах впровадження дистанційної форми навчання за наявності об'єктивних причин (наприклад, лікарняні, індивідуальний графік, знаходження на карантині і т. інш.) та за узгодженням з викладачем, освоєння навчальної дисципліни здобувачами вищої освіти може здійснюватися самостійно, на засадах академічної доброчесності. При цьому щотижня здобувач вищої освіти має звітувати через електронну пошту або через систему дистанційного навчання Moodle про стан виконання завдань та раз на тиждень – за графіком консультацій - виходити на онлайн-консультацію.

Політика дотримання прав та обов'язків здобувачів вищої освіти. Права і обов'язки здобувачів вищої освіти відображено у п.7.5 Положення про організацію освітнього процесу в Національному університеті «Запорізька політехніка» (https://zp.edu.ua/uploads/dept_nm/Polozhennia_pro_organizatsiyu_osvitnoho_protseesu.pdf).

Політика конфіденційності та захисту персональних даних. Обмін персональними даними між викладачем і здобувачем вищої освіти в межах вивчення дисципліни, їх використання відбувається на основі закону України «Про захист персональних даних» (<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2297-17#Text>). Стаття 10, п. 3 «Використання персональних даних працівниками суб'єктів відносин, пов'язаних з персональними даними, повинно здійснюватися лише відповідно до їхніх професійних чи службових або трудових обов'язків. Ці працівники зобов'язані не допускати розголошення у будь-який спосіб персональних даних, які їм було довірено або які стали відомі у зв'язку з виконанням професійних чи службових або трудових обов'язків, крім випадків, передбачених законом. Таке зобов'язання чинне після припинення ними діяльності, пов'язаної з персональними даними, крім випадків, установлених законом».